

■ حکایت میزان و مهمان

■ یورش به حجم سیز

■ "جمهوری گیلان" یا جمهوری ایران"

■ بیشواهان نهضت جنگل کدامیک را برگزیدند؟

■ نظری و گذری به جشنواره مطبوعات

■ ماشین کار دائم: کیمیای علم مکانیک

■ اشعار گیلان و مازندران در آثار فریدریش روکرت

■ چه بگوییم که نگفتنش بهتر است / پای صحبت بهمن صالح‌نیا

■ گیلان از نظر شاعران، نویسندهان و هنرمندان کشور

■ شاعران ولایت / پهلوانان کشتی گیله‌مردی / نامداران مازندران
 پوندهان در باور مردم / فرهنگ عامه مردم شمال ایران و ...

وبخش گیلکی: در زمینه شعر، قصه، فولکلور و ...

با آثاری از:

اصغر امیرزاده

محمد باقری

محمد علی بقایی

محمد رضا پور جعفری

عیسی خاتمی

احمد سوار رخش

شهریار شفیقی

بهمن صالح‌نیا

ابوالقاسم صدارت

محمود طباری

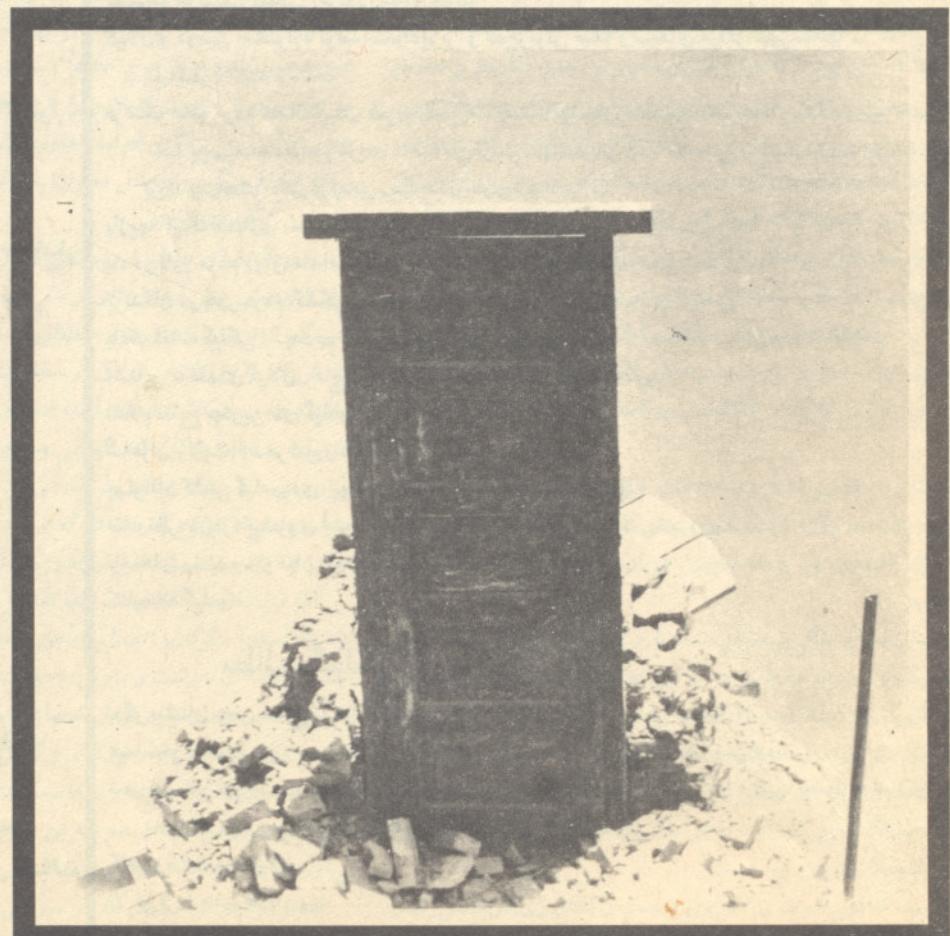
هادی غلام‌دوست

دکتر علی گرانمایه

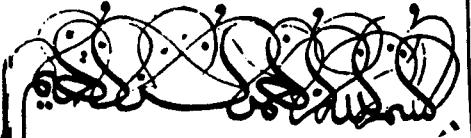
کریم ملک مدنی

غلام‌رضا نجفی

و ...

یاد رفتگان زلزله ویرانگر خرداد ۶۹ گرامی باد

پیجین سالکرد از بجال آمام حسین (ره)
را به پیروان راه ایشان تسلیت می‌گوییم

آنچه در این شماره می‌خوانید:

مطالب فارسی

عنوان مقاله‌ها

صفحه	۳	سر مقاالت حکایت میزان و مهمن اخبار فرهنگی، هنری و...
	۴	گیلان و مازندران در ماهی که گذشت / سارا خدبوی فرد
	۵	«جمهوری گیلان» یا «جمهوری ایران» / ذکر علی گرانایه
	۶	اشعار گیلان و مازندران در آثار فریدریش روکرت شاعر آلمانی / شهریار شبیقی
	۸	ماشین کار دائم: کیمیای علم مکانیک (آشنایی با صنعتگر مبتكری از گیلان) / مهندس محمد باقری
	۱۰	گیلان از نظر شاعران؛ نویسنده‌گان و هنرمندان کشور / ابوالقاسم صادرات
	۱۱	یورش به حجم سبز، در مورد تصویب اصلاحیه ماده ۳۴ قانون حفاظت جنگل‌ها / احمد سوارخشن
	۱۲	گیله‌وا و نخستین تجربه، نظری و گذری به جشنواره مطبوعات
	۱۳	چه بگوییم که نگفتش بپتر است، پای صحبت و وزشی مرد سخت‌کوش گیلانی بهمن صالح نیا
	۱۴	نامداران مازندران: اشرف سوم رستمداری / حسین صمدی
	۲۶	دوستان ما، در راستای برگزاری اولین نمایشگاه عکس کانون عکاسان گویای گیلان / کریم ملک‌مدنی
	۲۶	کنسرت موسیقی گیلکی / مرتضی پبلور جاوید
	۲۷	گیلان و دوین جشنواره تولیدات رادیویی و تلویزیونی صدا و سیما مراکز شهرستانها -
	۲۷	زیباکنار / حبیب فرحنک
	۲۸	فرهنگ هامه مردم شمال ایران: ضرب المثل‌ها، چیستانها، باورداشت‌ها (نصرت‌الله خوشدل - عزیز عیسی‌بور - احمد پرمهریاند - ابراهیم جوادی - احمدعلی کربی - بهزاد قربانی نژاد - غلامحسین بیابانی درواری - علی صفری لاسکی - نورالدین رمضانی - کورش زنجیر - سیدصادق علی‌ی - بهزاد تیزرو)
	۳۰	بازیها: اینکننا، بازی سنتی دختر بچه‌ها / عیسی خاتمی
	۳۱	باد در باور مردم (واژه‌ها، اصطلاحات و ضرب المثل‌ها) / محمدرضا پورجهفری
	۳۲	پرنده‌گان در باور مردم: کشکرت / محمود پاینده‌لنگرودی، محمدرضا باقری فشخامی
	۳۲	بانک لغات گیلکی / سیدکریم عصادی، محمدحسین یوسف‌بور
	۳۳	آشنایی با قوهای گیلان: حاج شیخ علی فاضل رشتی / غلامرضا نجفی
	۳۳	علام تنایی بهترین‌های گیله‌وا
	۳۴	شهران ولایت: اصغر امیرزاده / هوشنگ عباسی
	۳۵	پهلوانان کشتی گیله‌مردی: پهلوان سالار ولی‌زاده / محمدعلی بقایی
	۳۷	نقدونظر: درباره پیشروی آب دریای خزر / عزیز طوبی - قاسم غلامی کنترونی
	۳۷	نامه‌های رسیده - از میان نامه‌ها
	۳۸	کتابخانه گیله‌وا

مطالب گیلکی

۱۵	بوگو بیشتو او بهمن صالح نیا مره
۱۸	ها شعر (محمد دعایی، محمددرضا خیرخواه، نادر زکی‌بور، محمد فارسی، علی‌رضا حسن‌زاده)
	شعر (مصطفی علی‌اکبری، حسن فرضی‌بور، جعفر پوروهاب، رمضان رحمتی، معین‌الدین دریابی، محمود جوادیان‌کوتایی، احسان‌الله خادمی، جواد شجاعی‌فرد، سروش گیلانی)
۱۹	کامپوره / محمود طباری
۲۰	الاتی تی / هادی غلام‌دost
۲۲	نقل گمه نقلستان... (خرس نقل) / سیامک دوستدار
۲۴	دو دو به نرخه / ع - ح - ارسو
۲۴	مورجانه (فاطمه جیلانی، بهمن یوسف‌زاده، حسینعلی صادقی سرث، علی صفری لاسکی، فرزاد دعایی، جعفر غلامی نژاد، کورش اسدالله‌پور، بهمن صفائی)
۲۵	تونگوله کای تونگولای
۳۱	

۲۱

خرداد

گلله

ماهنشا فرهنگی - هنری

و پژوهشی (گیلان‌شناس)

صاحب امتیاز و مدیر منشی

محمد تقی پوراحمد جکتاجی

نشانی پستی

(برای ارسال نامه و مرسولات) (رشت: صندوق پست ۴۱۶۳۵-۴۱۷۴) گیله‌وا

نشانی دفتر

(برای مراجعت مسنتیم)

رشت: خیابان انقلاب - ساختمان گهر - داخل پاساز - طبقه دوم

امور گرافیک: محمد الطافی

لیتوگرافی آریا

چاپ:

عکس روی جلد: از نادر معصومی

عکس پشت جلد:

سبزه‌میدان (رشت - اوخر پهلوی اول)

گیله‌وا در حک و اصلاح و تلحیض مطالب
وارده آزاد است.

چاپ هر مطلب به معنای تایید آن نیست.

مطالب رسیده بازگردانده نمی‌شود.

استفاده فرهنگی از مطالب به شرط ذکر مأخذ
آزاد و استفاده انتقامی از آن منوط به اجازه کسی
است.

ماشین کار دائم: کیمیای علم مکانیک

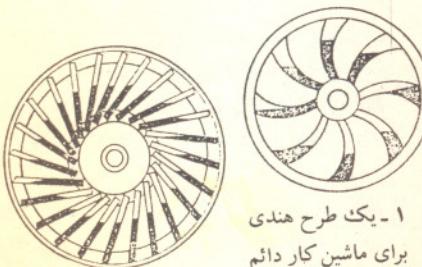
(آشنایی با صنعتگر مبتکری از گیلان)

محمد باقری

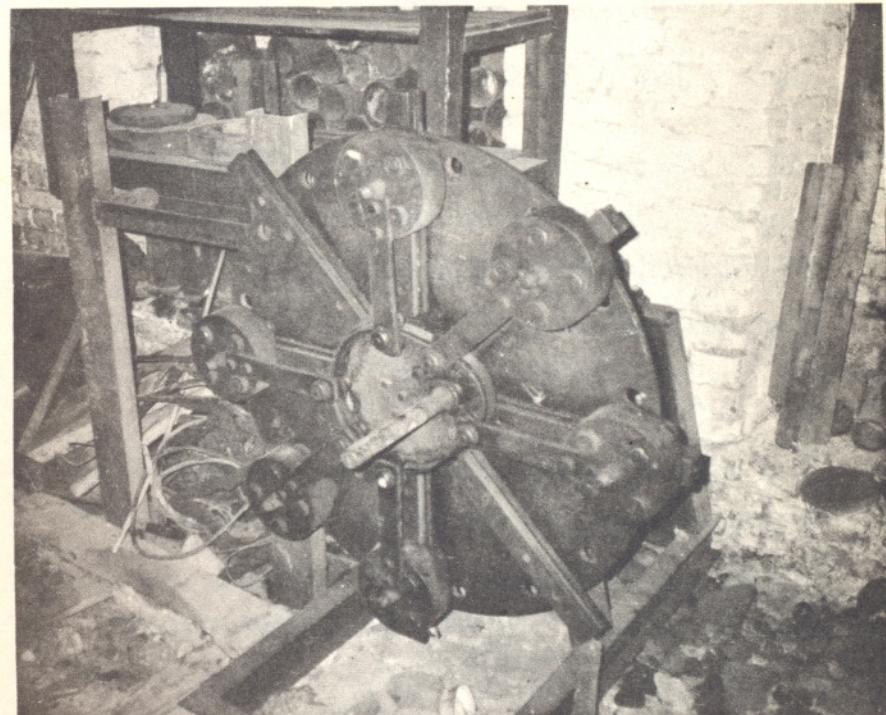
دارد و در بسیاری از موزه‌های علمی جهان نمونه‌هایی از دستگاههایی که به این قصد ساخته شده وجود دارد. امروز که پیشرفت علم فیزیک امکان موقتی در چنین کاری را ناممکن می‌داند، هرگونه تلاشی در این راه ضمن اینکه نشانه کنجکاوی علمی و فنی است، از فراگیر بودن آموزش‌های علمی حکایت می‌کند.

آقای جعفر آتشکاری که دستگاهی برای ایجاد حرکت دائمی طرح کرده و ساخته‌اند در گفتگویی که با ایشان داشتم، ماجرای پرداختن به این کار را بیان کردند. ایشان در سال ۱۳۰۴ در رشت به دنیا آمدند و تحصیلات خود را در دبستان علمیه و دبیرستان قاتمی رشت گذرانده‌اند. پدر ایشان به کار ذوب مس و زرگری اشغال داشتند و نام خانوادگی آتشکاری هم به همین دلیل اختیار شده است. آقای آتشکاری از ۱۵ سالگی به کار فنی پرداخته‌اند و در ۱۹ سالگی فعالیت خود را در حرفه مکانیکی آغاز کرده‌اند و در حال حاضر در حوزه کار تراشکاری از چهره‌های سرشناس صنف خود هستند.

آقای آتشکاری می‌گوید: "همیشه به کارهای ابتکاری در زمینه‌های فنی علاقه‌مند بودم و با مشاهده اینکه نیروی جاذبه بر اجسامی که به هوا پرتاب شوند اثر می‌گذارد و موجب تصادم آنها به زمین می‌شود و نیز با توجه به طرز کار ترازوی شاهینی به فکر ساخت ماشینی افتادم که بتواند نیروی جاذبه را برای تولید انرژی به کار بگیرد. کار ساختن دستگاه موردنظرم را در حوالی سال ۱۳۴۸ شروع کردم و تکمیل آن حدود ۴ ماه طول کشید..... از سایه تلاش‌های قبلی در تحقق بخشیدن به چنین امری بی‌اطلاع بودم تا اینکه در حوالی سال ۱۳۶۰ از طریق کتاب سرگرمیهای فیزیک که دوستی در اختیارم گذاشت با تاریخچه این فکر و طرحهای دیگری که قبلاً رویش کار شده بود آشنا شدم."

1 - یک طرح هندی برای ماشین کار دائم
2 - طرحی از یک دستوتوجه دوره اسلامی برای ماشین کار دائم

با پیشرفت علم مکانیک و تکامل و تعمیق مفهوم انرژی و کشف قانون مقایی انرژی، ناممکن بودن چنین کاری مسلم شد. البته پیش از آن نیز کسانی از دیدگاه فلسفی دستیابی به حرکت دائمی را محال دانسته بودند. از فیلسوفان دوره اسلامی این سیاست در کتاب "اشارات" خود به ناممکن بودن حرکت دائمی اشاره کرده است. لتوواردو داوینچی دانشمند و هنرمند نامدار ایتالیا نیز در نوشته‌های خود ثابت کرده که ساخت دستگاهی با حرکت دائمی خودبخودی محال است.

با این حال در دوره‌های مختلف تاریخی و در نواحی مختلف جهان چنان که گفته شد تلاش‌هایی در این زمینه صورت گرفته است. همان‌طور که کمیاگران در طول قرنها برای دست‌یافتن به اکسپرسی که سر را به طلا مبدل کند به نتیجه نرسید اما انگیزه پیشبردهایی در علم شیمی شد، کوشش‌های کسانی هم که در صدد ساختن ماشین کار دائم برمی‌آمدند بی‌گمان در پیشرفت علم مکانیک و تعمیق مفاهیم انرژی و حرکت، بی‌اثر بوده است.

در بسیاری از کتابهای تاریخ علم یا سرگرمیهای علمی، اشاره‌های هم به موضوع ماشین کار دائم وجود

چندی پیش باخبر شدیم که یکی از صنعتگران مبتکر و با تجربه شهرمان اقدام به ساختن "ماشین کار دائم" کرده است، یعنی ماشینی که خودبخود، بدون نیاز به سوخت بی‌وقفه کار کند. این کنجکاوی علمی و فنی توجه و اشتباق ما را برانگیخت و به دیدن این همشهری گرفتار رفتیم. پیش از آنکه به شرح کار ایشان پردازیم بد نیست تاریخچه‌ای از اندیشه ساخت ماشین کار دائم برای اطلاع خوانندگان عزیز گیله و بیان کنیم.

طبق نظر تاریخنگاران علم این اندیشه نخستین بار در چن باستان مطرح شد و از آن‌جا به هند راه یافت. سپس در قرن اول هجری از طریق آثار علمی داشتمندی هندی به نام برهماگوبتا وارد جهان اسلام شد. در برخی دستنوشته‌های دوره اسلامی طرحهای برای ساخت چنین ماشینی دیده می‌شود که از طرحهای هندی الهام گرفته است. بعدها این فکر از طریق آثار علمی دوره اسلامی به اروپا راه یافت و تا حوالی قرنهای ۱۷ و ۱۸ ییладی که ناممکن بودن این کار آشکار شد، کسانی عمر و مال و انرژی خود را در سودای پیروزی در ساختن "ماشین کار دائم" صرف کردند.

گیلان

از نظر شاعران، نویسنده‌گان و هنرمندان کشور

ابوالقاسم صدارت

روزنامه‌نگار: روزنامه و مجله‌ی مرجان
مدیر مسئول سازمان علمی و هنری و مطبوعاتی
مرجان

نویسنده و محقق و مؤلف کتاب‌های:
تاریخ مجلس (شورا - سنا - مؤسسات) ۳ جلد
دنیای علم و هنر ۵ جلد و ...

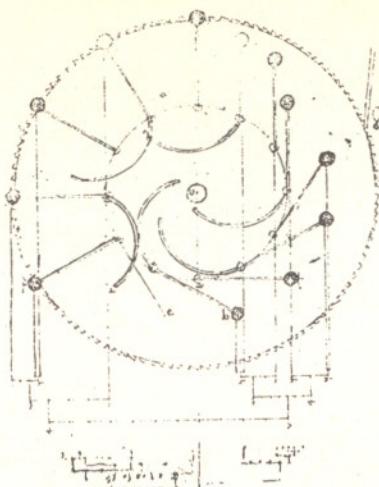
روح لطیف و پاک و باصفا و باوفا و سرکش مردم
مباز و وطن‌پرست و آزاده و دانش‌پژوه گیلانی و شمال
پرطراوت این مرزو بوم، و طبیعت زیبا و شاعرانه و
خيال‌انگیز تماش‌آچی را می‌بینو و به تعجب و تحسین
و امیداردن در رویاهای خیالی و سرشار از زیائی
سحرانگیز غرق می‌سازد.

سرزمین گیلان و مازندران همیشه در تاریخ ایران
ارزش والانی داشته و با شعر و ادب و موسیقی و فرهنگ
عجین شده و همراه بوده است. جنگاوری و سلحشوری و
مبارزه برای حفظ و صیانت و بقای آب و خاک سرزمین
باسانی و کهن‌سال ایران‌زمین با مردم دلار و رشید و ایران
دوست همیشه قرین است.

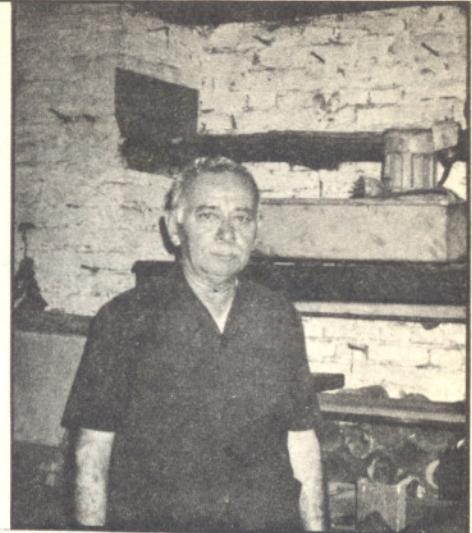
دریای آزاد و روح بخش و جنگل‌های سرسیز و
خيال‌انگیز شمال «گیلان و مازندران» بدون اغراق در جهان
کم‌نظیر و بی‌مانند بوده، آب و هوای آن را در کمتر جائی
می‌توان یافت.

مهمنان نوازی و مردم‌داری عزیزان گیلانی از دید تیزین
با زادیدکنندگان و مسافرینی که برای تفریح و تفرج و
با زادیدهای تاریخی و سیرویس‌خان به آن دیار قدم
می‌گذارند و مسافت‌های چند روزه یا طولانی دارند،
پوشیده و مستور نمی‌ماند و چنان چشم‌گیر و دل‌نواز و
روح افزایی باشد که جزو خاطرات خوب و پریار مسافرین
به این خطه‌ی پهناور و خوش آب و هوای شمال محسوب
می‌شود.

«زن» به معنای وسیع کلمه... با مرد همدوش و هم‌بیار و
همکار است. در سراسر دشت و سیع و مزارع زرخیز شمال
زن رستنی بالی خندان و شاد و پر جنب و جوش، با
دست‌های پرتوان و فعل خود به کشاورزی، به ویژه
برنج‌کاری مشغول و سرگرم‌اند. برنج شمال ایران در دنیا
نمونه هست و طعم و رایحه خوش آن از فاصله‌های دور
مشام انسان را نوازش می‌دهد. به مردم گیلان‌زمین شادباش
می‌گوئیم و راه آنان را برای مردم سراسر وطن عزیز الگو
می‌دانیم. امیدواریم همیشه و همه‌وقت کشور باستانی ایران
با فرزندان سلحشور و دانش‌پژوه این سامان قرین گردد.

۳ - لئوناردو داوینچی در این شکل به اثبات ناممکن
بودن حرکت دائمی پرداخته است.

جعفر آتشکاری مبتکر گیلانی

بنیاد علمی زیرک زاده

جناب آقای آتشکاری

هیئت امنیت بنیاد علمی زیرک زاده به این‌جا تسبیب ماموریت داده است
تا از اقدام شایسته حفظ‌الای این دستگاهی که خود ساخته اید
به بنیاد، مشکل و قدردانی کنیم. بی‌قیناً این اقدام حفظ‌الای
سرمشقی است برای تمام آنکه به پیشرفت دانش و دانش‌دوستی در
ایران عنق می‌بوزد.

امیدواریم با حفظ ارتباط و همکاری‌مای بعدی بنیاد را در اهداف
والای خود که هم‌اکثر روحیه علمی در بین مردم ایران است.
یاری فرمایید.

علی باری
مدیر

آقای آتشکاری در کارگاه خود ابتکارهای فنی
مفیدی برای رفع نیازهای کاری خود به خرج داده‌اند
و فرزندان ایشان همگی تحصیلات دانشگاهی را
پشت سر گذاشته‌اند. ایشان با پذیرفتن اینکه تلاش‌هایشان
علی‌غم ناممکن بودن تحقق هدف نهایی آن، جلوه‌ای
از کجگاوی و پشتکار علمی فراتر از مشغله روزمه و
کسب و کار عادی برای امارات معاشر است، با سخاوت و
صیمیتی که از یک صنعتگر مبتکر و نوآور انتظار
می‌رود، نتیجه کار طولانی و پرزمخت طراحی و
ساخت خود را برای نگهداری در یک موزه تاریخ علم
و فن ادا کرده‌اند که آرزومندیم این کار ضروری نیز
هر چه زودتر با کمک اولیای امور و همت و پیگیری
دانش‌دوستان به سامان برسد.

ضمن سپاسگزاری از این صنعتگر گرامی،
آرزومندیم که استعدادهای علمی و فنی کشورمان که
سرمایه‌های معنی این مرزو بوم هستند با گسترش و
تعیق آموزش‌های علمی روزبه روز بیشتر به پیشرفت و
استقلال فنی و اقتصادی مملکت یاری برسانند.

چهارم - شماره ۴ - کد پستی ۱۹۹۱۹